

Projekt „Valorizácia nehmotného kultúrneho dedičstva (NKD)
pre miestny udržateľný rozvoj v regiónoch Strednej Európy”

BROŽÚRA S VÝSLEDKAMI NEHMOTNÉHO KULTÚRNEHO DEDIČTVA PRE TVORCOV POLITÍK

01. Čo rozumieme pod nehmotným kultúrnym dedičstvom?	3
02. Aká je VALORIZÁCIA nehmotného kultúrneho dedičstva?	5
03. Ako súvisí NKD s ekonomikou?	7
04. Prezentácia stratégie ARTISTIC	8
05. Sada kritérií na definovanie najslubnejšej dimenzie valorizačných projektov NKD	10
06. Sada nástrojov ARTISTIC	11
07. Lokálny podporný bod NKD a ich úloha v regiónoch	12
08. Podnikateľské plány pre iniciatívy NKD	13
09. Valorizácia nehmotného kultúrneho dedičstva prostredníctvom skupinového financovania	14
10. Budúcnosť lokálnych podporných bodov NKD a projektových aktivít	17
11. Mapa lokálnych podporných bodov NKD	18
12. Región Veneto, Taliansko	22
13. Región Steirisches Vulkanland, Rakúsko	26
14. Región Západné Slovinsko, Slovinsko	30
15. Region West Zadunajsko, Maďarsko	34
16. Región Východná Elbia v okrese Severné Sasko, Nemecko	38
17. Región Podkarpacie, Poľsko	42
18. Región Južné Čechy, Česká republika	46
19. Región Trenčín, Slovenská Republika	50

Čo rozumieme pod nehmotným kultúrnym dedičstvom?

Podľa Dohovoru UNESCO o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva (NKD) „nehmotné kultúrne dedičstvo“ znamená tradície, rituály, spoločenské zvyklosti, poznatky a praktiky týkajúce sa prírody a sveta, vedomosti a zručnosti pre tradičné remeslá - ako aj nástroje, predmety, artefakty a kultúrne priestory s nimi spojené - ktoré spoločenstvá, skupiny a v niektorých prípadoch jednotlivci uznávajú ako súčasť svojho kultúrneho dedičstva “.

Nehmotné kultúrne dedičstvo (NKD) sa zvyčajne prenáša z generácie na generáciu a neustále ho obnovujú spoločenstvá a skupiny v reakcii na svoje prostredie, interakciu s prírodou a históriou. NKD poskytuje spoločenstvám a skupinám zmysel pre identitu a kontinuitu, čím podporuje rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti a ľudskej tvorivosti (UNESCO 2003).

Dohovor o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva, ktorý má d'alekosiahly význam, zohľadňuje iba také nehmotné kultúrne dedičstvo, ktoré je kompatibilné s existujúcimi medzinárodnými nástrojmi v oblasti ľudských práv, ktoré si vyžadujú vzájomný rešpekt medzi komunitami, skupinami a jednotlivcami, ako aj trvalo udržateľný rozvoj.

Účelom dohovoru je:

- “(a) chrániť nehmotné kultúrne dedičstvo;
- (b) zabezpečiť rešpektovanie nehmotného kultúrneho dedičstva dotknutých spoločnstiev, skupín a jednotlivcov;
- (c) zvyšovať povedomie na miestnej, národnej a medzinárodnej úrovni o dôležitosti nehmotného kultúrneho dedičstva a zabezpečiť jeho vzájomné oceňovanie;
- (d) zabezpečiť medzinárodnú spoluprácu a pomoc.“

(UNESCO 2003)

NKD sa navyše prejavuje v nasledujúcich doménach:

- "(a) ústne tradície a prejavy vrátane jazyka ako prostriedku nehmotného kultúrneho dedičstva;
 - (b) scénické umenie;
 - (c) spoločenské praktiky, rituály a slávnostné udalosti;
 - (d) vedomosti a skúsenosti týkajúce sa prírody a vesmíru;
 - (e) tradičné remeslo. “
- (UNESCO 2003)

Zabezpečením NKD dokážeme udržať tradičné postupy a vedomosti nažive. Podľa UNESCO „’Ochrana’ znamená opatrenia zamerané na zabezpečenie životaschopnosti nehmotného kultúrneho dedičstva vrátane identifikácie, dokumentácie, výskumu, ochrany, ochrany, propagácie, vylepšenia, prenosu, najmä prostredníctvom formálneho a neformálneho vzdelávania, ako aj ako revitalizácia rôznych aspektov tohto dedičstva.”¹

¹ Viac informácií o Dohovore UNESCO o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva nájdete na: <https://ich.unesco.org/en/convention> (Uverejnené 4. februára 2019)

Aká je VALORIZÁCIA nehmotného kultúrneho dedičstva?

Uznávanie nehmotných a symbolických hodnôt je dôležitým prvým krokom k udržateľnej valorizácii nehmotného kultúrneho dedičstva (NKD). Valorizácia NKD znamená uznávanie, dávanie a pripisovanie hodnoty tradičným vedomostiam, ktoré sa môžu prejaviť v rôznych formách, ako sú ústne tradície, transformácia umenia, spoločenské praktiky, rituály, slávnostné udalosti, tradičné remeselné umenie a mnoho ďalších. Čím širšie je uznanie zakomponované do regiónu, tým lepšie je to pre udržateľné financovanie NKD. Všeobecne možno valorizáciu NKD dosiahnuť rôznymi prístupmi:

OZNAČOVANIE A CERTIFIKÁCIA AKO NKD

Oficiálna značka NKD buď prostredníctvom národného združenia alebo UNESCO určite zvyšuje povedomie. K tomu však môže dôjsť nielen prostredníctvom uvedenia na oficiálnom zozname, ale aj prostredníctvom regionálneho záväzku voči príkladu NKD. Len čo tento región oficiálne pochopí praktiku alebo remeslo ako NKD, občania jej budú venovať viac pozornosti a ľudia, ktorí sa jej zúčastňujú, sa budú cítiť ocenení a uznaní, čo môže viesť k väčšiemu poznaniu NKD a zvýšeniu jeho podpory. Napríklad list o zámere pomôže pri hľadaní regionálnych sponzorov. Oficiálne štítky je možné použiť na reklamu a uľahčiť tak zviditeľnenie NKD mimo miestneho kontextu. Okrem toho je značka nápomocná pri budovaní spoločenstiev praktických a znalostných sietí.

(OPÄTOVNÉ) PREZENTOVANIE A PREHODNOCOVANIE V MÚZEÁCH (A INÝCH ODBORNÝCH A VEREJNÝCH KONTEXTOCH)

Publicita a prezentácia v múzeách, ako aj zvýšené znalosti o NKD prostredníctvom výskumu a zbierania príbehov a predmetov zvýšia väčšie povedomie, viditeľnosť a kontinuitu v komunite i mimo nej: NKD je širším publikom skutočne uznávané ako niečo, čo si zaslúži ochranu. Múzeá navyše nielen vystavujú NKD, ale aj ich stavajú do širších súvislostí a sú kontaktnými partnermi pre výskum, pre uchovanie, rozprávanie a prepisovanie príbehov spojených s NKD. To posilní význam NKD a zachová vedomosti o uchovaní.

UDRŽATEĽNÉ ZAPOJENIE RÔZNYCH ZAJINTERESOVANÝCH STRÁN

Pri výskume najlepších postupov sa ukázalo, že siete s aktérmi a zainteresovanými stranami z rôznych oblastí sú nesmierne dôležité pre valorizáciu a ochranu NKD. Vo väčšine prípadov existuje základná sieť ľudí zapojených do NKD: nositelia NKD, dobrovoľníci a občania, ktorí sa často zaoberajú NKD alebo sa všeobecne zaujímajú o kultúrne aktivity. Okrem týchto aktérov by sa malo povzbudiť, aby sa aktívnejšie zapájali aj ďalšie zainteresované strany: politickí aktéri a tvorcovia politik, vedci a sprostredkovatelia, finanční operátori a podniky. Týmto spôsobom je možné zachytiť rôzne perspektívy, budovať záujem, ako aj vzťahy medzi rôznymi ľuďmi, čo je však pre NKD najdôležitejšie, možno posilniť jej postupy a históriu. Musí sa zabezpečiť identifikácia s NKD a so všetkým, čo s ním súvisí.

V rámci celého procesu valorizácie NKD je potrebné nielen zapojiť nositeľov, komunitu alebo skupinu NKD do všetkých fáz projektu, ale tiež sprevádzať proces vývoja valorizačného projektu NKD a podporovať ho všetkými možnými spôsobmi. Inklúzia a priama spolupráca s nositeľmi NKD sú „conditio sine qua non“ pre miestny trvalo udržateľný rozvoj, na čo nesmieme zabudnúť: čím väčší je rozdiel voči aktérom NKD, tým väčšie je riziko negatívnych dopadov komercializácie alebo bagatelizovania nehmotného kultúrneho obsahu dedičstvo sa stáva.

Rôzni partneri zapojení do projektov valorizácie NKD musia zodpovedajúcim spôsobom rešpektovať práva duševného vlastníctva, etické zásady ochrany NKD a uznávať potreby a realitu nositeľov NKD pri budovaní rovnocenného partnerstva a prosperujúcej a spravodlivej budúcnosti pre komunity miest a regiónov.

Ako súvisí NKD s ekonomikou?

Nehmotné kultúrne dedičstvo je súčasťou nášho každodenného života. Spoločnosť ako celok musí uznať NKD ako hybnú silu ekonomického rozvoja, ktorá zahŕňa celý rad silných aktivít s ekonomickými a nehospodárskymi hodnotami. Mnoho spoločenských skupín ako nositelia NKD má čo ponúknuť zvyšku spoločnosti.

Nositelia NKD prostredníctvom svojich tradičných vedomostí, zručností a postupov obohacujú život ostatných a rôznymi spôsobmi a sférami života prispievajú k jeho kvalite. Napríklad nositelia NKD by mali byť motivovaní a oprávnení zavádzať a prenášať svoje znalosti predkov, ako sú napríklad znalosti o prírodných liekoch, ktoré prostredníctvom zvládnuteľných a cenovo dostupných techník transformujú pôvodné rastliny na lieky, ktoré môžu využívať a dovoliť si všetky skupiny v spoločnosti. Nositelia NKD nesú rôzne cenné vedomostné potenciály, ktoré potrebujú miestne dostupné zdroje a nie je potrebné ich dovážať zo vzdialených oblastí. To vedie k valorizácii a viditeľnosti nositeľov, skupín a komunít NKD a samotného NKD, valorizácie miestnych produktov a ich výrobcov, prispievania k udržateľnému využívaniu zdrojov, rastu miestneho trhu a spolupráce medzi všetkými sektormi spoločnosti. Ako uvádza UNESCO (n.d.), štyri rozmery trvalo udržateľného rozvoja - spoločnosť, životné prostredie, kultúra a ekonomika - sú vzájomne previazané, nie oddelené.

Valorizáciou a ochranou NKD prispievame k sociálnym procesom, ako sú transkultúrna výmena a vzájomný rešpekt človeka cez kultúrne, sociálne, politické a dokonca aj geografické hranice. Pomáha bojovať proti rasovej diskriminácii a podporuje budovanie mieru, nezabúdajúc na to, že mier a bezpečnosť sú ústrednými predpokladmi trvalo udržateľného rozvoja. Valorizáciou NKD môžeme ako spoločnosť dosiahnuť prežitie pozoruhodného obsahu a aspektov našich kultúr, zvýšiť povedomie o dôležitosti vzájomnej úcty. Taktiež sa vyhneme nebezpečenstvu, že NKD upadne do zabudnutia a vyhneme sa riziku, že zmizne navždy.

Miestne znalosti, zručnosti a postupy, ktoré sa udržiavajú, zdokonaľujú a rozvíjajú z generácie na generáciu, môžu priniesť príjem a zabezpečiť úctyhodnú prácu pre širokú škálu ľudí (remeselníkov a ich rodiny, ako aj dodávateľov materiálov a služieb spojených s dopravou) a predaj remeselných výrobkov vrátane chudobných a zraniteľných členov našej spoločnosti - UNESCO (nd).

UNESCO (n.d: 9) zdôrazňuje, že nehmotné kultúrne dedičstvo „predstavuje hnaciu silu pre ekonomický rozvoj, ktorá zahŕňa rozmanitosť produktívnych aktivít s peňažnou aj nemenovou hodnotou a prispieva najmä k posilneniu miestnych ekonomík“. Podľa UNESCO ako živého dedičstva môže NKD tiež predstavovať „dôležitý zdroj inovácií tvárou v tvár zmenám a pomôcť dosiahnuť inkluzívny ekonomický rozvoj na miestnej a medzinárodnej úrovni“. ²

2 Podrobnejšie informácie o ICH a trvalo udržateľnom rozvoji nájdete v publikácii UNESCO s názvom „Nehmotné kultúrne dedičstvo a trvalo udržateľný rozvoj“ (n.d.), ktorá je k dispozícii na: <https://ich.unesco.org/doc/src/34299-EN.pdf>

Prezentácia stratégie ARTISTIC

V prvom roku projektu ARTISTIC vyvinuli všetci partneri spoločne stratégiu valorizácie NKD. Východiskovým bodom pre vypracovanie valorizačnej stratégie NKD zameranej na udržateľné financovanie a marketingové koncepty je porozumenie NKD v jeho špecifickom regionálnom alebo miestnom kontexte a potreba brať zreteľne do úvahy nositeľov NKD.

To zahŕňa bližší pohľad nielen na izolované modely financovania, ale aj na rôzne kultúrne tradície v širokom rozmedzí, ako napríklad:

- ústne tradície a prejavy,
- scénické umenie,
- spoločenské praktiky,
- rituály,
- slávnostné udalosti,
- vedomosti,
- postupy týkajúce sa prírody a vesmíru,
- tradičné remeslo.

Každé NKD je zamerané najmä na know-how, majstrovstvá a odborné znalosti, ktoré sú základom, ktorý treba udržiavať.

Pri vývoji stratégie bol jedným z výsledkov to, že finančné modely musia začať skôr analýzou problémov udržateľnosti, ako implementáciou nástrojov. Ďalším dôležitým výsledkom bolo reč o financovaní NKD namiesto financovania, a to kvôli nepeňažným investíciám do NKD dobrovoľníctvom, poskytovaním priestorov alebo materiálnych zdrojov.

Uvažovanie o NKD v oblastiach verejnej správy alebo súkromnej organizačnej práce sa ukázalo byť prinajmenšom rovnako dôležité ako peňažné financie pre miestny udržateľný rozvoj v regiónoch strednej a východnej Európy.

Neexistuje žiadny tajný recept ani štandardný model, ktorý by sa dal ľahko prispôbiť na financovanie a financovanie NKD v každom regióne a pre každý typ NKD. Podmienky sú konkrétne a rozmanité, pretože NKD nie je komodita ako každá iná.

NKD JE TEDA:

- úzko prepojené s ľuďmi a skupinami,
- zakotvené v historicky rozvinutých sociálnych kontextoch,
- zapletený do miestnych environmentálnych okolností.

PRETO NKD POŽADUJE:

- konkrétne,
- šité na mieru,
- finančné riešenia.

Stratégia s rôznymi jej prvkami v súbore nástrojov sa bude neustále rozvíjať a je potrebné ju opakovane aktualizovať, keď dôjde k zmenám.

Sada kritérií na definovanie najslubnejšej dimenzie valorizačných projektov NKD

UHAM vypracoval v spolupráci so všetkými partnermi projektu a združuje súbor kritérií na definovanie najslubnejšej dimenzie valorizačných projektov NKD. Aby súbor kritérií zohľadňoval regionálne špecifiká, boli konzultované na miestnej úrovni v ôsmich regiónoch strednej a východnej Európy prostredníctvom akcií šitých na mieru s verejnými inštitúciami a najdôležitejšími subjektmi podporujúcimi nehmotné kultúrne dedičstvo v každodennej praxi.

NA ZÁKLADE STRATÉGIE ARTISTIC A VÝSLEDKOV IMPLEMENTOVANÝCH PILOTNÝCH AKCIÍ OBSAHUJE SÚBOR KRITÉRIÍ TIETO ASPEKTY:

- uvedenie NKD na svetlo, zviditeľnenie a zviditeľnenie;
- venovanie pozornosti osobitostiam a špecifikám NKD;
- začlenenie nositeľov, skupín a tvorcov NKD do všetkých fáz projektu;
- rešpektovanie podstaty, potrieb a želaní, práv duševného vlastníctva nositeľov NKD, komunity alebo skupiny nachádzajúcich sa okolo projektu NKD a rešpektovanie etických zásad ochrany NKD;
- poskytovanie primeranej podpory a viditeľnosti pre NKD a jeho nositeľov;
- ponúkať odborné vzdelávanie pre zástupcov NKD;
- podpora sietí;
- valorizácia bohatstva NKD;
- rozpoznanie potenciálu NKD a vytváranie priestorov pre NKD;
- podpora aktivít na posilnenie identifikácie ľudí s NKD.

OKREM TOHO JE DÔLEŽITÉ POKRAČOVAŤ V PODPORE MIESTNYCH AKTÉROV NKD:

- udržateľným spôsobom pracovať s nositeľmi NKD, komunitami a skupinami;
- zlepšenie a podpora vytvárania sietí medzi všetkými zúčastnenými stranami;
- sledovanie miestnej, regionálnej, národnej alebo nadnárodnej podpory;
- podpora výmeny poznatkov a skúseností;
- ponuka vhodných modelov na valorizáciu, správu a financovanie iniciatív NKD;
- venovanie pozornosti súladu s miestnymi, regionálnymi a národnými predpismi, propagácia témy valorizácie NKD a zapojenie príslušných miestnych verejných činiteľov a vlád do navrhovania a schvaľovania miestnych, regionálnych alebo národných predpisov, vývoj a implementácia právnych predpisov špecifických pre daný región;
- prepojenie NKD s trhoviskom a verejnými politikami.

Sada nástrojov ARTISTIC

SADA NÁSTROJOV ARTISTIC KOMBINOVANÁ SO SLUŽBAMI, AKO AJ KVALITNÁ POMOC PRISPÔSOBENÁ POTREBÁM MIESTNYCH AKTÉROV NKD BOLA NAVRHNUTÁ S CIEĽOM:

- posilniť spoluprácu medzi kultúrnymi subjektmi, občanmi a finančnými subjektmi;
- lepšie porozumieť úlohe procesu valorizácie nehmotného kultúrneho dedičstva (NKD) ako hybnej sily ochrany NKD prostredníctvom hospodárskej činnosti založenej na živej tradícii;
- umožniť zvýšenie vedomostí a zručností aktérov NKD;
- dopĺňať materiály a nástroje používané miestnymi inštitúciami a subjektmi pracujúcimi na zachovanie, podporu a rozvoj NKD;
- podporovať udržateľnosť projektov NKD.

SADA NÁSTROJOV POKRÝVA ŠTYRI TEMATICKÉ OBLASTI:

- nástroj na identifikáciu miestneho NKD s cieľom poskytnúť všetky potrebné pokyny na identifikáciu nových iniciatív NKD;
- nástroj právnej ochrany NKD na pomoc s nástrojmi práv duševného vlastníctva, na zvyšovanie povedomia a znalostí v oblasti autorských práv, ochranných známk, dizajnu a značky, otázok zemepisného označenia, dôvernosti obchodných tajomstiev a dôležitosti ochrany údajov;
- nástroj na zlepšenie komunikačných schopností aktérov NKD v rámci rozprávania príbehov, vytvárania sietí, vzťahov s médiami, organizácie podujatí, prípravy propagačných materiálov, pošty, využívania sociálnych médií a správy webových stránok;
- nástroj na podporu metód financovania na zvýšenie vedomostí súkromných a verejných subjektov a na podporu pozitívnych postojov k investovaniu do NKD projektov - nástroj je určený súkromným investorom, ktorí chcú finančne podporovať NKD projekty, aj aktérom NKD, ktorí chcú prilákať súkromných investorov na ich financovanie.

PREČO SI ZVOLIŤ NÁSTROJE ARTISTIC?

- Podporujú aktivity kultúrnych subjektov;
- Umožňujú nezávislé použitie niektorých jej prvkov jednotlivými aktérmi NKD;
- Boli testované v 8 regiónoch strednej Európy počas pilotných akcií ARTISTIC.

Lokálny podporný bod NKD a ich úloha v regiónoch

Na podporu valorizácie projektov nehmotného kultúrneho dedičstva (NKD) zriadil projekt ARTISTIC 9 lokálnych podporných bodov nehmotného kultúrneho dedičstva (NKD) koordinovaných vybranými skúsenými a vyškolenými mediátormi, ktorí v spolupráci s miestnymi pracovnými skupinami občanov, združení, zainteresovaných strán, podnikatelia a kultúrne operátori využívajúci ARTISTIC stratégie a nástroje, pomáhajú aktérom NKD tým, že im ponúkajú informácie, rady a školiace aktivity týkajúce sa:

- identifikácia miestnych NKD projektov;
- generovanie a implementácia nových iniciatív NKD;
- ochrana práv duševného vlastníctva;
- zlepšenie komunikačných schopností;
- vypracovanie dokumentov na zabezpečenie finančnej podpory pre iniciatívy NKD;
- získanie financovania iniciatív NKD;
- posilnenie spolupráce so súkromnými investormi.

Efektívnosť činností kancelárií lokálnych podporných bodov NKD je založená na individualizácii poskytovanej pomoci a na zapojení rôznych miestnych aktérov do poskytovanej podpory.

Veľkou výhodou miestnych podporných bodov NKD je, že svoju činnosť zakladajú na ľudoch - špecialistoch z rôznych priemyselných odvetví, ktorí spájajú svoje sily a pomáhajú kultúrnym tvorcom pri realizácii ich projektov. Základom fungovania stolov NKD je teda zapojenie miestnych aktérov, rozvoj a posilnenie miestnych sietí, vytváranie a podpora miestnych pracovných skupín odborníkov a budovanie komunit okolo iniciatív NKD - inšpirovať, podporovať a pomáhať tvorcom kultúry.

Podnikateľské plány pre iniciatívy NKD

Spoločná pilotná akcia č. 1

22

Pilotná akcia ARTISTIC zameraná na pomoc miestnym aktérom pri príprave obchodných plánov na valorizáciu nápadov miestnych projektov NKD podľa miestnych potrieb 8 regiónov strednej Európy. Predmetné oblasti podnikateľských plánov odrážajú rozmanitosť NKD v ARTISTIC regiónoch.

Proces tvorby obchodných plánov pre iniciatívy NKD bol rozdelený do niekoľkých etáp:

- Spustenie otvorenej výzvy na predloženie podnikateľských nápadov zameraných na miestnu valorizáciu NKD;
- Overenie súladu so štátnou pomocou;
- Poskytovanie asistenčných služieb vybraným aktérom NKD;
- Príprava podnikateľských plánov;
- Výber podnikateľských plánov, ktoré sa majú testovať v rámci nadnárodnej pilotnej akcie.

Spomedzi nápadov predložených v rámci otvorených výziev vybrala miestna porota v každom regióne projekty týkajúce sa života nehmotného kultúrneho dedičstva s rozvojovým potenciálom. Lokálne podporné body NKD v spolupráci s miestnou pracovnou skupinou a partnermi projektu ARTISTIC ponúkli pôvodcom vybraných projektov stretnutia 1:1, koučing, malé workshopy a semináre na podporu rozvoja obchodných plánov pre ich iniciatívy.

Výsledkom pilotnej akcie v 8 regiónoch strednej Európy:

- Bolo vytvorených 132 NKD nápadov na projekty;
- Bolo vypracovaných 95 obchodných plánov pre NKD;
- Hodnotiace výbory označili 44 nápadov NKD za sľubné na testovanie pre crowdfunding (skupinového financovania);
- Účinnosť a užitočnosť služieb, nástrojov a manuálov vyvinutých v rámci projektu ARTISTIC bolo testované s pozitívnymi výsledkami.

Valorizácia nehmotného kultúrneho dedičstva prostredníctvom skupinového financovania

Spoločná nadnárodná pilotná akcia č. 2

Na základe 95 obchodných plánov na uľahčenie fázy financovania zhromaždených projektov NKD poradná rada zložená zo zástupcov projektu ARTISTIC a externých odborníkov na crowdfunding identifikovala 44 najslubnejších projektov na základe nezávislého postupu hodnotenia expertov a navrhla niektoré vylepšenia.

Komplexný zoznam týchto 44 projektov je zhrnutý vo výstupe a poskytuje zaujímavý prehľad iniciatív NKD vhodných pre crowdfunding. Zhromaždené projekty pokrývali širokú škálu oblastí NKD, ako napríklad tradičné remeselné umenie, ľudový tanec a divadlo, cestovný ruch, miestne výrobky a podujatia atď.

Pilotná akcia

Posledných 6 mesiacov projektu bolo venovaných premene vybraných návrhov projektov na crowdfundingové kampane. Zo 44 projektov bolo 25 kampaní online a celkovo vyzbierali viac ako 1 250 000 EUR.

Hlavné poučenie

Aj keď COVID 19 mal pravdepodobne najväčší vplyv na crowdfundingové kampane, k zlyhaniu pri dosahovaní cieľov prispelo aj niekoľko ďalších faktorov. Spustiť úspešnú kampaň s kolektívnym financovaním je náročné. Faktory, ktoré ovplyvňujú úspech, siahajú od crowdfundingovej platformy, cez prezentáciu projektu, cez marketingové aktivity a nastavenie správnej výšky financovania atď. Mali by sme sa však zamerať na celkový obraz, ktorý ukazuje veľký úspech v tom, že projekt ARTISTIC oboznámil aktérov NKD s crowdfundingom ako životaschopným finančným nástrojom a sprevádzal 25 crowdfundingových kampaní v 8 krajinách strednej a východnej Európy.

NIEKOĽKO PRÍKLADOV NAŠEJ PILOTNEJ AKCIE

KAMPAŇ V TALIANSKU

Zvýšená suma: 6 230 EUR

Podporovatelia: 114 ľudí

Crowdfundingová

platforma: <https://www.produzionidalbasso.com/>

CROWDFUNDINGOVÝ MODEL: ODMENA/DAR

Vďaka Diversamente in Danza je možné stať sa koproducentmi show „Punte di Gesso. Fiocchi di Neve“, inšpirovaný rozprávkou spisovateľky Veronese Silvie de Meis, príbehom toho, ako tanec umožňuje ľuďom prekonávať prekážky, ako rozmanitosť predstavuje vždy tvorivý zdroj a ako šieste umenie môže viesť aj k priateľstvám, ktoré idú ďalej akýkoľvek predsudok. Je to združenie, ktoré už pôsobí v oblasti Verony.

23

KAMPAŇ V RAKÚSKU

Získaná suma: 40 200 EUR (stále beží)

Investori: 142

Crowdfundingová platforma: 1000x1000.at

CROWDFUNDINGOVÝ MODEL: ODMENA/DAR

"Kde je obilie, tam je múka. Kde je múka, tam je chlieb. Kde je chlieb, tam je život!" Tri sestry Berghoferové sa týmto mottom vo svojom mlyne riadia. Spoločne Diana, Liane a Isabella poskytujú základné regionálne zásoby múky a čierneho zlata sopečnej krajiny: štajerský tekvicový olej. V obchode s mlynmi ponúkajú mnoho ďalších regionálnych pochútok. Tento rok tradičný mlyn oslavuje 175 rokov rodinného vlastníctva. Rodina Berghoferovcov má v úmysle ďalej rozširovať svoju budúcu životaschopnosť investovaním do mobilného mixéra na múku, plniaceho stroja s automatickým systémom váženia a kamenného mlyna na špeciálne a kreatívne múky a vzácnosti.

24

KAMPAŇ NA SLOVENSKU

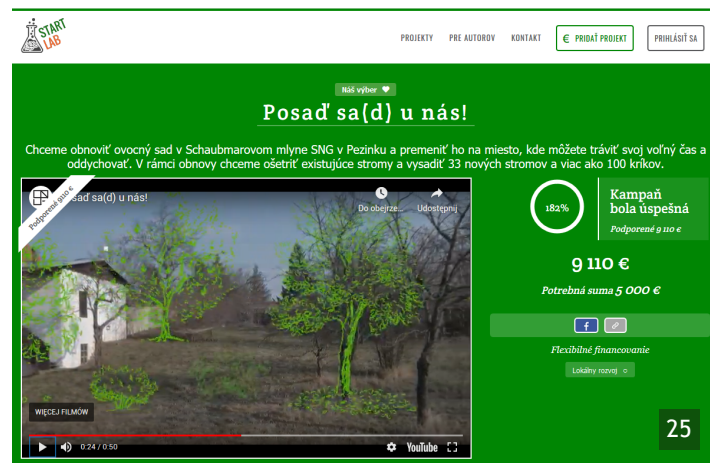
Získaná suma: 9 110 EUR

Podporovatelia: 115 ľudí

Crowdfundingová platforma: <https://www.startlab.sk/>

CROWDFUNDINGOVÝ MODEL: ODMENA/DAR

Obnova sadu v Schaubmarovom mlyne Slovenskej národnej galérie v Pezinku a jeho premena na miesto odpočinku ošetrovaním existujúcich stromov a výsadbou nových stromov a viac ako 100 kríkov. K sadu neskôr pribudne vinič, na dvore sú bylinkové a trvalé kvetinové záhony a v strede lipa.

25

AKO MÔŽE POLITIKA POMÔČŤ?

Aj keď je crowdfunding v posledných rokoch čoraz populárnejší, projekt ARTISTIC preukázal, že najmä v sektore NKD a v strednej Európe je crowdfunding stále v plienkach. Obavy a riziká spojené s kolektívnym financovaním stále prevažujú a bránia ich zavádzaniu. Nedostatok ekosystémov kolektívneho financovania v krajinách strednej a východnej Európy sa dobre odráža aj v kampaniach. Zatiaľ čo sa Rakúsku podarilo zhromaždiť najväčšiu sumu prostredníctvom crowdfundingu, Taliansku sa podarilo online priniesť celkovo 10 kampaní z 25 - výsledky dosiahnuté v menej rozvinutých ekosystémoch crowdfundingu, ako sú Slovensko, Česká republika a Maďarsko, sú výnimočné.

Skupinové financovanie je potrebné uznať a lepšie propagovať ako zaujímavý alternatívny alebo ďalší finančný nástroj. Obzvlášť kampane s odmenami alebo predpredajmi môžu podporiť malých aktérov NKD pri získavaní podpory pre ich produkciu alebo organizáciu zmysluplných udalostí. Jednou z hlavných obáv týkajúcich sa NKD bola vždy udržateľnosť valorizácie NKD - crowdfunding však buduje záujmové spoločenstvá a veľmi udržateľným spôsobom podporuje najmä malé a konkrétne iniciatívy.

Investičné formy skupinového financovania boli pilotné iba v Rakúsku, ale demonštrujú potenciál replikácie. Najmä aktéri, ktorí kampane viedli, sú veľmi vdáční za skúsenosti a odporúčajú ostatným MSP, aby tiež využili niekoľko vedľajších účinkov crowdfundingu, konkrétne marketing a budovanie komunity/zákazníkov.

ZÁVER A VÝHLAD

Projekt ARTISTIC pozoruhodne úspešným spôsobom ukázal, že crowdfunding je skutočnou možnosťou pre iniciatívy týkajúce sa nehmotného kultúrneho dedičstva, ktoré závisia od nedostatočného verejného financovania. Kritickí pozorovatelia môžu poukázať na to, že nie všetkých 44 iniciatív sa zmenilo na pilotné akcie alebo že nie všetky kampane kolektívneho financovania boli úspešné. Nakoniec však záleží na dopade! V projekte ARTISTIC sa stretli kultúrni operátori a ľudia, ktorí riadia kultúrne projekty, a poskytovali im nástroje, školenia a podporu pri prekonávaní ich nedostatku finančných zdrojov a odborných znalostí. Keď sa pozrieme na uskutočnené kampane, či už úspešné alebo nie, a spočítame ľudí, ktorí kampane podporili v malom alebo veľkom množstve, dopad bude zrejmejší. Keď potom ďalej uznáme, že všetky tieto iniciatívy poskytujú príklady a ponaučenia pre ďalšie projekty, ktoré majú nasledovať, môžeme vidieť, že projekt ARTISTIC veľmi prispel k zhodnocovaniu nehmotného kultúrneho dedičstva. Projekt ARTISTIC teda možno považovať za veľkú občiansku crowdfundingovú kampaň, v rámci ktorej sa 2,35 mil. EUR z verejných financií získalo 1,26 mil. EUR súkromných investícií v 8 krajinách!

CELKOVÝ POČET CROWDFUNDINGOVÝCH KAMPANÍ: 25
CELKOVÁ ZÍSKANÁ SUMA: 1 268 262,88 EUR
CELKOVÝ POČET PRIAZNIVCOV: 2235
NIETORÉ KAMPANE SÚ STÁLE V PROCESE.

Budúcnosť lokálnych podporných bodov NKD a projektových aktivít

Lokálne podporné body NKD sú navrhnuté tak, aby ponúkali nepretržitú podporu miestnym aktérom s cieľom zabezpečiť udržateľnosť projektov NKD. Ich fungovanie potvrdilo užitočnosť nástrojov, stratégií a manuálov vyvinutých v rámci projektu ARTISTIC a umožnilo nám vyskúšať v praxi myšlienku ponúknuť viacsmernú, odbornú a organizačnú podporu pre tvorcov a inštitúcie zaoberajúce sa nehmotným kultúrnym dedičstvom.

Aby sa zabezpečilo pokračovanie aktivít začatých v 8 regiónoch strednej Európy a aby sa inšpirovali ďalšie regióny a krajiny osvedčenými postupmi projektu ARTISTIC v každom regióne:

- Bol vypracovaný miestny akčný plán na zabezpečenie trvácnosti fungovania miestnej pracovnej skupiny;
- Podnikateľské plány boli vypracované pre všetky pracovné lokálne podporné body NKD definujúce rámce a podmienky ich budúcej práce v určitých regiónoch v krátkodobom (jeden rok), strednom (tri roky) a dlhodobom (5 rokov) výhľade;
- Medzi partnermi projektu ARTISTIC, členmi miestnych pracovných staníc NKD a miestnej pracovnej skupiny pre valorizáciu NKD bolo podpísané memorandum o porozumení s cieľom vybudovať stabilné a trvalé vzťahy medzi miestnymi aktérmi a pokračovať v dlhodobom udržiavaní a podpore iniciatív NKD.

Pripravené miestne akčné plány a obchodné plány boli základom pre vypracovanie koncepcie implementácie siete lokálnych podporných bodov NKD, ktorá má usmerniť budúce uplatňovanie ARTISTIC stratégie a manifestu v iných regiónoch. Nástroje a služby vyvinuté v rámci projektu ARTISTIC sú užitočné nielen pre regióny projektových partnerov, ale ich univerzálnosť a prispôsobivosť tiež umožní implementáciu týchto riešení na iných územiach.

Všetky výsledky projektu ARTISTIC sú k dispozícii na prezeranie a stiahnutie cez webovú stránku projektu <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/ARTISTIC.html> a platformu ENTRIBU <https://www.entribu.eu/en>

ČESKÁ REPUBLIKA

Pracovisko NKD bolo založené
v priestoroch Juhočeskej
obchodnej komory
Husova 9, České Budějovice.
Otváracia doba je každý deň
7:30 - 15:30.
Tel.: +420 601 058 587
rychnavska@jhk.cz

RAKÚSKO

Združenie pre pokrok v Steirisches
Vulkanland
Gniebing 148, 8330 Feldbach
info@vulkanland.at
www.vulkanland.at

SLOVINSKO

Obec Bovec
Trggolobarskihžrtev 8
5230 Bovec
Tel.: +386 5 38 41 900
artistic@bovec.si
www.obcina.bovec.si

MAĎARSKO

Verejná nezisková organizácia West
Pannon pre regionálny
a ekonomický rozvoj Ltd.
Office #1: 9700 Szombathely,
HorváthBoldizsárkt. 9.
Office #2: 9021 Győr, AranyJános u.
28-32.
Tel.: 06/94/500-495
Fax: 06/94/500-496
info@westpannon.hu
www.westpannon.hu
www.facebook.com/
westpannonteam

NEMECKO

Aktivity projektu sú trvalo
zabezpečené v spolupráci so
Združením pre ochranu a podporu
vidieka East Elbia v okrese North
Saxony e. V. :
Bahnhofstraße 3c
D- 04886 Beilrode
Fon/Fax: +49 3421 718290
info@ostelbien.de
www.ostelbien.de

ITÁLIE

1)t2i - technology transfer and
innovation
Corso Porta Nuova, 96 I-37122
Verona
Tel.: +39 0458766406
info.verona@t2i.it
www.t2i.it

2)Región Veneto, Odelenie
priemyslu, remesiel, obchodu
a služieb
Fondamenta S. Lucia, Cannaregio
23, I-30121 Venezia
Tel.: +39 041 279 5899
Tel.: +39 041 279 5842
giulio.cavinato@regione.veneto.it
elisa.bertonì@regione.veneto.it
www.regione.veneto.it/web/
attivit  produttive/artistic

POLSKO

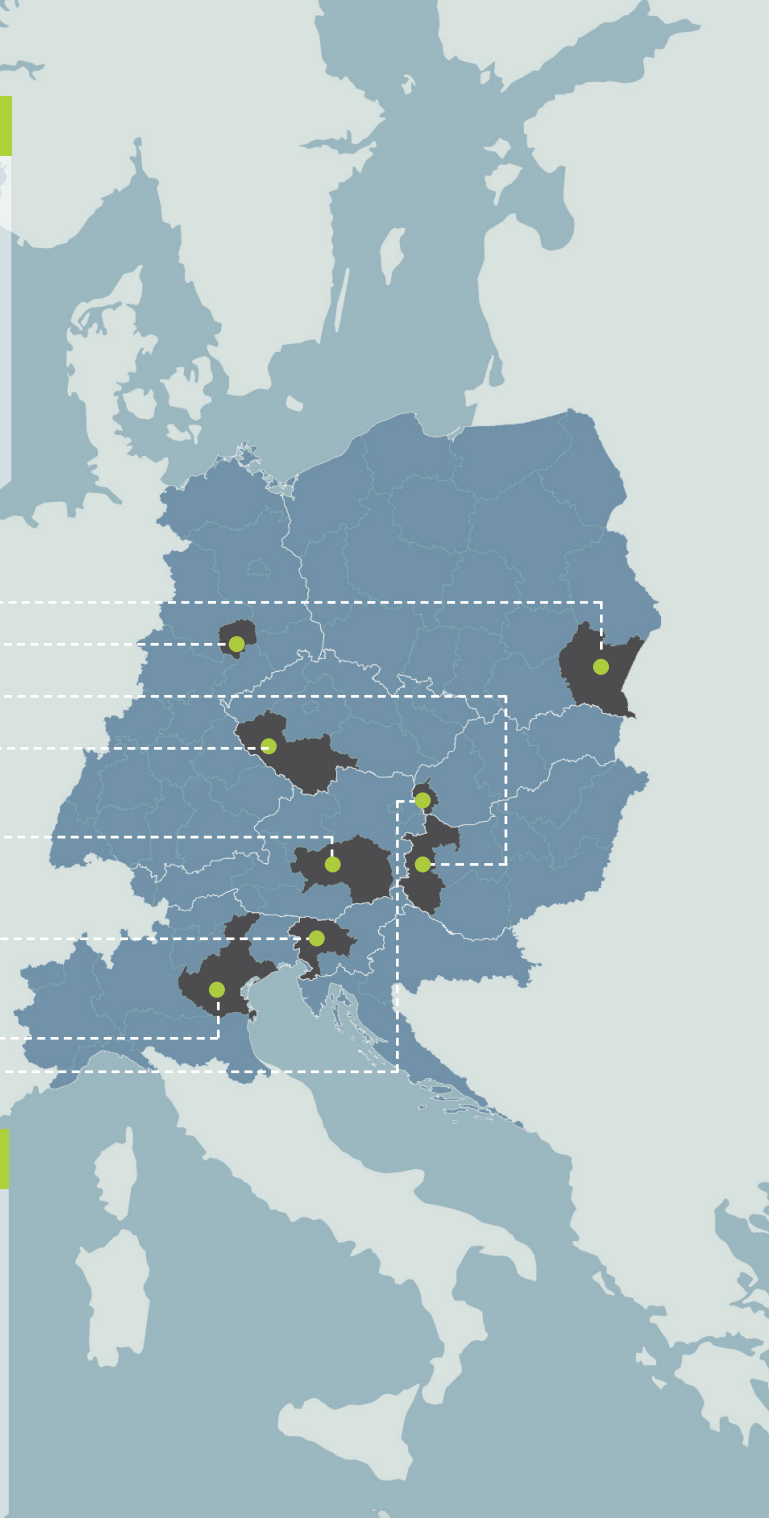
1) Agentúra pre regionálny
rozvoj Rzeszow v spolupráci s
Rzeszowskou nadáciou
Szopena 51, 35-959 Rzeszów
Tel. +48 17 867 62 29
artistic@rarr.rzeszow.pl
www.rarr.rzeszow.pl

2) Združenie pre mestskú funkčnú
oblasť Przeworsk - Jarosław
ul. Cerkiewna 3, 37-500 Jarosław
Tel.: +48 794 919 888
mof@um.jaroslaw.pl

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Slovenská obchodná a priemyselná
komora
Trenčianska regionálna komora
Ľubica Žovincová
Jímennického 2
91101 Trenčín
Slovakia
sopkrktn@sopk.sk
www.tn.sopk.sk

Regionálna turistická organizácia -
Trenčiansky kraj
Eva Frývaldská
K dolnej stanici 7282/20A
911 01 Trenčín
Slovakia
eva.fryvaldska@trecinregion.sk
www.trecinregion.sk

PRÍBEH ARTISTIC 8

REGIÓNŮV STŘEDNÍ EURÓPY

REGIÓN VENETO

TALIANSKO

PARTNERI ZASTUPUJÚCI REGIÓN:

- ▣ t2i technology transfer and innovation (Vedúci partner)
- ▣ Región Veneto

Región Veneto ťažil zo spolupráce medzi dvoma dôležitými a uznávanými partnermi. Toto partnerstvo bolo veľmi účinné a konkrétne - výsledkom bola spolupráca pri experimentovaní s dvoma pilotnými akciami a tiež spoločná implementácia lokálnych podporných bodov NKD. Nadviazaná regionálna spolupráca dokázala osloviť a zapojiť miestne kultúrne subjekty a inštitúcie z celého regiónu. Spoločná práca umožnila testovanie modelu rozvoja iniciatív NKD, do ktorého boli zapojení mladí startupisti a valorizácia miestnych identít, hodnôt a dedičstva.

PONAUČENIE

Dve pilotné akcie ARTISTIC prijaté v regióne Veneto stanovili niekoľko míľnikov, ktoré stoja za zváženie:

- ▣ Možnosť implementácie kompletného modelu od kampaní s výzvami na podávanie žiadostí až po crowdfundingové kampane, prechádzajúce cez školenia a tréningy, ktoré predtým neexistovali.
- ▣ Dozvedieť sa, že kultúrne projekty sa oplatí rozvíjať a môžu mať pre územia sociálnu, ekonomickú a finančnú hodnotu.
- ▣ Testovanie skupinového financovania ako prostriedku na rozvoj doplnkového financovania s prihliadnutím na to, že verejné a bankové financovanie dramaticky znížilo ich zásahy na referenčných územiach.
- ▣ Kultúrne podniky sú tiež podniky ako také - majú dôstojnosť ako každé iné podnikanie.
- ▣ Je potrebné si hneď ujasniť, či je jadrom projektu začatie nového podnikania alebo iba realizácia kultúrnej iniciatívy. To je zásadné, pretože takýmto spôsobom je možné definovať, ktoré služby alebo nástroje by sa mali používať. Napríklad pri rozvoji miestnej kultúrnej kampane sa odporúča hľadať miestnu platformu pre dary alebo odmeny. Pre niekoho, kto chce založiť nový podnik, sa odporúča zhromaždiť finančnú pomoc z pôžičiek alebo akciových platforiem.
- ▣ Pôžičky a oveľa viac vlastného kapitálu si vyžaduje iný prístup k crowdfundingovej kampani a predovšetkým k procesu výberu: veľmi presné a silné požiadavky na pripojenie.
- ▣ Kampane musia byť zosúladenou kombináciou digitálnej a tradičnej komunikácie, najmä v oblasti (podujatia, plagáty, brožúry atď.) Bánk, úradov verejnej správy, obchodov, divadiel atď. Pandémia COVID-19 zastavila iniciatívy ktoré už boli naplánované a zahájené a boli zásadné pre šírenie iniciatív v oblastiach malých mestských centier a pokročilého veku.
- ▣ Je nevyhnutné posilniť zapojenie podporných inštitúcií, ako sú miestne a družstevné úverové banky, na miestnej úrovni, ktoré sú schopné zhromažďovať a sprostredkovať podporu darcov mimo internetu.
- ▣ Na rozvoj konkrétnej iniciatívy alebo činnosti NKD sa nemusí nevyhnutne vyžadovať dobre prepracovaný a podrobný obchodný plán, ale na vytvorenie spoločnosti alebo združenia, ktoré na trhu pretrvávajú, sa odporúča najskôr definovať obchodný model a potom vytvoriť úplný a dobre rozpracovaný obchodný plán.

ZÁVERY

Iniciatívy projektu ARTISTIC sú veľmi dôležité, pretože sa riadia zámermi politických predstaviteľov Regione del Veneto (PP02). Krajský zákon č. 34 z 8. októbra 2018 „Pravidlá ochrany, rozvoja a podpory benátskeho remeselného umenia“ zavádza pravidlá upravujúce uznávanie umeleckých, typických, tradičných a historických remeselných výrobkov, ako aj predstavenie postavy „majstra remeselníka“ a koncept „školskej dielne“. Regionálna vláda v súčasnosti pracuje na konkrétnych zásadoch pre remeselníkov, umelecké a tradičné procesy a generálny transfer, najmä na implementácii nariadenia s osobitným ustanovením o požiadavkách, kritériách a postupoch uznávania kvalifikácie majstra remeselníka a aktivácie školskej dielne. Najlepšie postupy ARTISTIC jednoznačne podporujú tento prístup a smer nových opatrení, ktoré sa prijímú.

REGIÓN STEIRISCHES VULKANLAND

RAKÚSKO

PARTNERI ZASTUPUJÚCI REGIÓN:

- Združenie pre pokrok v regióne Steirisches Vulkanland
- ISN - innovation service network GmbH

V rámci projektu Interreg „ARTISTIC - Inwertsetzung des Immateriellen Kulturerbe für lokale nachhaltige Entwicklung in den CE Regionen“ bola príležitosť identifikovať, podporovať a propagovať nové potenciály. Prostredníctvom tohto projektu bolo možné spoznať regionálne kultúrne dedičstvo v regióne.

Pretože žijeme v regióne, v ktorom je pridaná hodnota a ocenenie vedomostí v teréne už najmodernejším cieľom regionálnych rozvojových cieľov, pridal tento projekt kampaň na zvýšenie povedomia pre majiteľov malých firiem, ktorí už uplatňujú a využívajú svoj potenciál NKD. bez toho, aby si to nevyhnutne uvedomovali. Semináre teda zahŕňali inherentné znalosti, zviditeľnili ich a vyvolali ducha „spoločnosti musím dať hodnotu“, okrem čisto obchodného aspektu.

Podniky NKD tu väčšinou prevádzkujú ženy, takže pre nich ako zraniteľnú skupinu v krajine, ktorá stále platí ženám až o 40% menej, to má veľkú hodnotu.

Platí tiež, že prístup, ktorý predpokladá, že sa z udržateľného podnikania stane hobby, dá ďalšiu hodnotu, a to teraz a v pokračovaní projektu, pretože ak sa raz rozvinie sebaúcta a sebahodnota, zvyčajne nie je možné byť zbavený znova.

SUMARIZÁCIU ZÍSKAVAME 3 HLAVNÉ ASPEKTY:

- Zvyšovanie povedomia o hodnote aktivít NKD pre podnikanie;
- Získavanie hodnoty a sebaúcty pre aktérov aktivít;
- Spoznávanie alternatívnych modelov financovania na zlepšenie obchodných príležitostí a rozvoja podnikania.

PONAUCENIE:

- Vytvorenie siete zainteresovaných strán NKD;
- Implementácia metód crowdfundingu v kombinácii s NKD;
- Zvyšovanie povedomia o nehmotnom kultúrnom dedičstve v našom regióne;
- Hodnota vidieckeho regiónu s množstvom tradičných poznatkov o NKD;
- Podnikanie žien sa stále často považuje za dodatočné podnikanie k príjmom manžela;
- Potreba zlepšiť sebavedomie žien, aby pochopili, že majú právo podnikat' sebestačne;
- Výzvy na ceste týkajúcej sa dôležitého kroku: premeny vízie na použiteľný prístup k podnikaniu;
- Vrodený strach z obchodného plánu a radosť z podpory aktérov pri jeho príprave;
- Úloha žien v patriarchálnej spoločnosti v 21. Storočí;
- Cesta transformácie pre zúčastnené ženy, pretože tento model už nevyhovuje skutočným životným podmienkam žien a mužov, spoločnosti.

ZÁVERY:

- Znalosti o NKD sú v regióne rozšírené.
- NKD nebolo pred projektom ARTISTIC v povedomí verejnosti. Vďaka projektu sa urobil prvý, zásadný krok, ktorý sa týka povedomia verejnosti o tejto téme, ale stále existuje spôsob, ako túto zmenu urobiť výraznejšou.
- V oblasti skutočných hráčov sa dosiahol veľmi hlboký dopad.
- Pokiaľ ide o implementáciu aktivít skupinového financovania/alternatívneho financovania:
 - Podpora regionálneho obchodu s mlynmi ako základu pre inováciu výrobkov.
 - Ďalšie posilnenie budúcej životaschopnosti jedného z najdôležitejších závodov v Raabtale.
 - Ročná poukážka na tovar s pridanou hodnotou.
 - Jedinečné informácie a príležitosti týkajúce sa mlyna a obchodu s mlynmi.
 - Povedomie verejnosti o bezpečnom dodávateľskom reťazci pre jednu podstatnú zložku potravín - múku, a to z dôvodu pokračujúceho obchodovania s výrobou.
- Ďalší rozvoj nehmotného kultúrneho dedičstva v štajerskej sopečnej krajine.

REGIÓN ZÁPADNÉ SLOVINSKO

PARTNERI ZASTUPUJÚCI REGIÓN:

- ▣ Jarina, družstvo pre rozvoj vidieka
- ▣ Obec Bovec

Západné Slovinsko prepojilo veľa aktérov od začiatku projektu. Posilnila sa spolupráca medzi obcami, rôznymi organizáciami, ako sú múzeá a rozvojové agentúry, zvýšilo sa zapojenie združení a jednotlivcov v oblasti NKD. Vďaka spoločnosti ARTISTIC mohol región spojiť dopravcov NKD, združenia a tvorcov politik na rôznych úrovniach projektu a na rôznych podujatiach vrátane seminárov, workshopov, prezentácií, stretnutí a študijných návštev. Partneri sú tiež hrdí na to, že do aktivít projektu môžu zapojiť aj miestne deti, pretože kultúrne dedičstvo sa odovzdáva z generácie na generáciu, čo dáva deťom potrebný pocit príslušnosti ku kultúre a miestnej komunite, ktorá prijala projekt ARTISTIC. a odpovedal na pozvanie na spoluprácu. V posledných rokoch bol projekt skvelou príležitosťou na spoluprácu s mnohými rôznymi jednotlivcami a združeniami vrátane včelárov, bylinkárov, chovateľov oviec, pokrývačov, rozprávačov, remeselníkov a tlmočníkov.

Práve interpretácia kultúrneho dedičstva bola predmetom prvých dvoch pilotných akcií. Partneri spolupracovali s tímom, ktorý vyvinul projekt KulTurca, ktorý predstavuje nový turistický produkt spájajúci cyklistiku s kultúrnym dedičstvom a miestnou kuchyňou. Prehliadky s elektrickým bicyklom so sprievodcom upriamujú pozornosť na tematický obsah miestneho prostredia, najmä prepojením oblastí chovu oviec, výroby syrov, včelárstva, bylinkárstva, liehovín a miestnej kuchyne. Druhou pilotnou akciou, pre ktorú bola pripravená aj crowdfundingová kampaň, je Dispersed hotel Soča so službami súvisiacimi s prírodou, kultúrnym dedičstvom, voľnočasovými aktivitami a kuchyňou v rámci produktu udržateľného cestovného ruchu. Tento koncept je založený na prepojení a vytváraní sietí s miestnymi poskytovateľmi cestovného ruchu a kultúrnymi organizátormi (pohyb, hudba, miestna kuchyňa a kultúra) s cieľom vytvoriť jedinečný zážitok z čistej prírody a udržateľného života, aký si zvykli užívať naši starí rodičia.

ARTISTIC bola príležitosťou na posilnenie spolupráce so Slovinským etnografickým múzeom, ktoré pomohlo odovzdať ich vedomosti a skúsenosti všetkým projektovým partnerom. V prvej fáze projektu sa uskutočnila rozsiahla identifikácia nosičov nehmotného kultúrneho dedičstva. Na konci projektu sa však slovinskí partneri rozhodli zamerať na vývoj a propagáciu jedného spoločného produktu, ktorý má typické vlastnosti nehmotného kultúrneho dedičstva - bylinkárstvo v Slivne. Bol navrhnutý model trvalo udržateľného rozvoja a marketingu Slivny, ktorý pomôže rozšíriť súčasné úsilie miestnych účastníkov o to, čo oblasť ponúka. Jedným z nových turistických produktov bude okrem festivalu aj „Bylinková záhrada“, ktorá bude celý rok podporovať myšlienku bylinkárstva.

Udržateľnou súčasťou tohto projektu je ďalšie spoluvytváranie dvoch dedín Soča a Slivna.

PONAUCENIE:

- NKD je veľké pole a vyžaduje si veľa pozornosti.
- Nositelia NKD sú pripravení zdieľať svoje vedomosti a odborné znalosti, ale zvyčajne potrebujú usmernenie v organizácii.
- Pre ďalšiu udržateľnosť dedičstva je potrebné zapojenie nositeľov NKD a občanov do rozhodovacieho procesu.
- Vzdelávanie a poradenstvo v oblasti NKD sú veľmi vítané.
- Medzigeneračné zdieľanie znalostí by malo byť najvyššou prioritou každého.
- Medzinárodná spolupráca je dôležitým aspektom rozvoja a ochrany miestneho dedičstva, pretože otvára nové obzory a ponúka nové perspektívy.
- Prepojenie kultúrneho dedičstva a podnikania si zaslúži viac pozornosti, pretože môže slúžiť ako prostriedok na zachovanie a udržanie určitého dedičstva, ktoré by sa inak stratilo.

ZÁVERY

V odľahlých a vidieckych oblastiach, ako sú Bovec a Slivna, je kultúrne dedičstvo niečím, čo spája ľudí, prehlbuje korene komunity a následne ich presviedča, aby zostali a spoločne pracovali na rozvoji a zveľaďovaní ich dedičstva. Členovia komunity sú pilierom nielen rozvoja kultúry, ale aj iných spoločenských aspektov. Preto by malo byť v záujme všetkých, aby sme podporovali NKD a jeho nositeľov, pretože sú ústredným bodom podpory komunity a jej dedičstva.

REGION WEST ZADUNAJSKO MAĎARSKO

PARTNER ZASTUPOJÚCI REGIÓN: REGIONÁLNY A EKONOMICKÝ ROZVOJ ZÁPADNÉHO PANÓNU, VEREJNÁ NEZISKOVÁ S.R.O.

Západné Zadunajsko odráža tradičný maďarský vidiek obklopujúci farebnú prírodu s kopcami, údoliami riek, lesmi, lúkami, ornicami a jazerami spájajúcimi malé osady bohaté na kultúrne dedičstvo. Priateľské dedinky starostlivo zachovávajú zvyšky ľudovej architektúry a na hostí čakajú v nádherne zrekonštruovaných sedliacke domy. Vidiecke domy, zvonice a vinohradnícke domy dávajú okúsiť každodenný život roľníckej kultúry. Typické ľudové tradície, ako je karnevalové ťaženie guľatiny, kladenie stromov a tanec májov, žatevné dostihy, zábava pri zbere hrozna a ďalšie súťaže, to všetko sú zábavné programy nielen pre miestnych obyvateľov, ale aj pre turistov.

V rámci projektu ARTISTIC sa spoločnosť Regionálny a Ekonomický Rozvoj Západného Panónu, Verejná Nezisková s.r.o. zamerala na zlepšenie prepojenia medzi kultúrnymi subjektmi, spoločnosťou a finančnými subjektmi a podporu týchto skupín pri zlepšovaní kvality ich aktivít v súvislosti s valorizáciou bohatého dedičstva predtým popísané.

Miestni aktéri získali hlboké vedomosti o základných zručnostiach potrebných na začatie a vedenie úspešného podnikania založeného na kultúre: žiadatelia sa zúčastnili procesu odbornej prípravy a rozvoja podnikania, naučili sa, ako identifikovať hodnoty nehmotného kultúrneho dedičstva, ako chrániť práva duševného vlastníctva, ako prístup k finančným zdrojom a zdokonalenie svojich komunikačných schopností, aby mohli vytvárať požadovaný a dôveryhodný obraz o svojich činnostiach a projektoch NKD. Proces učenia a vývoja viedol k realizácii jedenástich obchodných plánov založených na jedinečných tradičných architektonických technikách, ktoré charakterizujú región. Niektoré z týchto plánov sú ešte stále na palube, niektoré z nich vedú crowdfundingové kampane a niektoré z nich sa už realizujú.

Plány a prebiehajúce projekty možno považovať za hmatateľné výsledky iniciatív týkajúcich sa nehmotného kultúrneho dedičstva, ale existuje ešte dôležitejší dopad projektu ARTISTIC: miestna a tiež nadnárodná sieť NKD sa v čase, keď spolupráca je dôležitejšie ako kedykoľvek predtým.

PONAUCENIE:

- Počas prežívania a poznávania rôznych prejavov miestneho nehmotného kultúrneho dedičstva, rôznych spoločenských postupov a tradícií bolo dôležité uvedomiť si, že ich hodnota a zdôvodnenie sú vždy rovnaké.
- Aj keď miestni ľudia nie sú vždy informovaní o NKD, ktoré ich obklopujú, ovplyvňuje to ich každodenný život niekoľkými spôsobmi.
- Je dôležité zvýšiť povedomie o možnostiach spolupráce pre kultúrne organizácie: pracujú na rovnakom ciele, preto by sa už nemali navzájom považovať za konkurenciu.
- Družstevné organizácie môžu podporovať začínajúce podniky so svojimi už existujúcimi sieťami.
- Zvyšovať by sa malo povedomie a vzdelávanie o alternatívnych finančných zdrojoch.
- Legislatívne pozadie skupinového financovania by sa malo vyjasniť na európskej a vnútroštátnej úrovni, pretože neisté regulačné a daňové pravidlá bránia rastu úlohy alternatívnych foriem financovania.

ZÁVERY

„Naše dedičstvo nám poskytuje spojenie s minulosťou, môže podnietiť cestovný ruch, môže podporiť solidaritu komunity, ľudia sa môžu usporiadať a cítiť určité spojenie“. Nehmotné kultúrne dedičstvo je neviditeľné puto medzi miestnymi ľuďmi, ale niektorým z nich hrozí zmiznutie, čiastočne preto, že sú skryté pred našimi očami. Nemusíme zdôrazňovať význam NKD z hľadiska jeho teoretickej hodnoty, ale dalo by sa povedať, že je jedným z hlavných pilierov regionálneho rozvoja, najmä vo vidieckych oblastiach. Stačí spomenúť niekoľko kľúčových slov a myšlienok: start- podniky založené na myšlienke pochádzajúcej z našej histórie, remesiel, festivalov, turistických atrakcií, vytvárania pracovných miest ... Nie je ťažké vidieť celkový obraz: spoľahlivá stratégia miestneho rozvoja môže mať úžitok zo spoliehania sa na nehmotné kultúrne dedičstvo, naopak, dedičstvo možno zachrániť pred zmiznutím do hmly času.

REGIÓN VÝCHODNÁ ELBIA V OKRESE SEVERNÉ SASKO NEMECKO

Partner zastupujúci región: Poradenstvo a školenie v oblasti riadenia B & S pre vidiecke oblasti GmbH v spolupráci so Združením pre ochranu a podporu vidieka East Elbia v okrese Severné Sasko e. V.

V regióne sa zvažili nové aspekty využívania nehmotného kultúrneho dedičstva. Okrem kultúrneho významu NKD sa zohľadňovali aj možnosti ekonomického rozvoja. Modely obchodného plánu boli upravené a použité pre NKD. Pre vybrané obchodné plány boli skúmané možnosti modelov financovania.

Skupinové financovanie sa tiež považovalo za novú možnosť financovania, najmä vo vidieckych regiónoch. V spolupráci so Združením pre ochranu a podporu vidieka East Elbia v okrese Severné Sasko e. V. bola založená a vyvinutá sieť. Boli zhromaždené prvé skúsenosti s crowdfundingom a boli prenosné. Zvýšilo sa ocenenie aktivít súvisiacich s nehmotným kultúrnym dedičstvom. Združenie pre ochranu a podporu vidieka East Elbia v okrese Severné Sasko e. V. bola posilnená ako motor rozvoja vidieka v regióne. Skúsenosti európskych partnerov sa využijú v projekte aj v budúcnosti.

PONAUCENIE:

- Existujú rozdiely medzi mestským a vidieckym obyvateľstvom, pokiaľ ide o afinitu k projektom skupinového financovania.
- Úspešné projekty sa „dostanú ľuďom pod kožu“.
- Crowdfunding je predstaviteľný pre mnohých ľudí v čase nízkeho/nulového úroku banky.
- Dobrý obchodný plán pomáha byť úspešným.
- Úspešné kampane je možné realizovať aj bez profesionálnej platformy.
- Propagáciu a marketing musia robiť aj samotní aktéri.
- Úspešné projekty potrebujú dostatok času na plánovanie a implementáciu.
- Družstvo nie je len samotným nehmotným kultúrnym dedičstvom, ale jeho forma môže slúžiť aj na úspešné financovanie a realizáciu projektov.

62

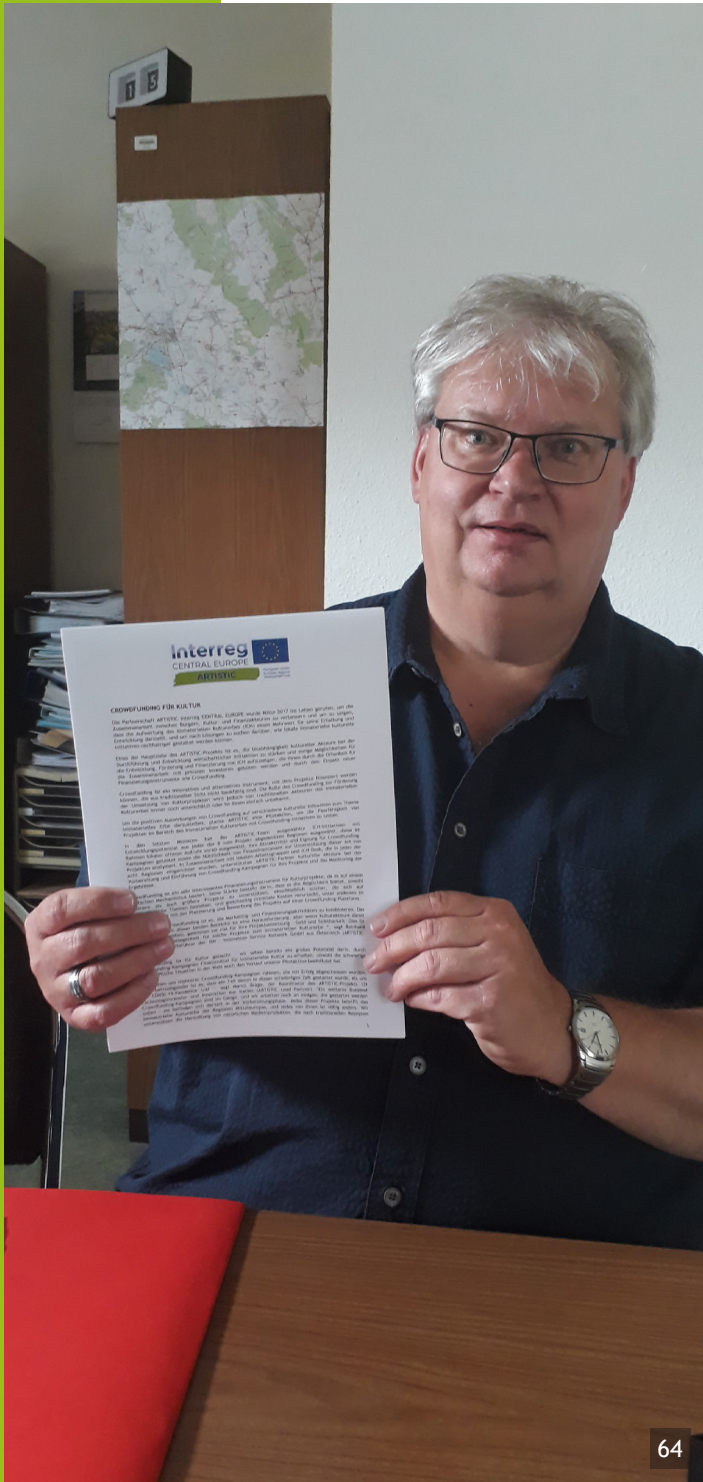

63

ZÁVERY

Globalizácia priniesla nové výzvy najmä pre vidiecke oblasti. Konkurencia zo strany dovozu alebo veľkých obchodných reťazcov, úpadok priemyslu v mnohých oblastiach a úbytok obyvateľstva v dôsledku rastúcej urbanizácie sú len niektoré z hrozieb, ktorým dnes vidiecke oblasti čelia. Na zabezpečenie dlhodobého a udržateľného rozvoja regiónu potrebujú inovatívne ekonomické stratégie, aby mohli čeliť týmto výzvam. Ekonomické zhodnotenie nehmotného kultúrneho dedičstva môže prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju regiónu.

Nie každé kultúrne dedičstvo má samozrejme rovnaký ekonomický potenciál. Stále však môže veľmi významne prispieť k zlepšeniu kvality života. Ekonomicky použiteľné nehmotné kultúrne dedičstvo môže veľmi dobre propagovať jedinečné vlastnosti regiónu.

REGIÓN PODKARPACKE

POLSKO

PARTNER ZASTUPUJÚCI REGIÓN: AGENTÚRA PRE REGIONÁLNY ROZVOJ RZESZOW

Diverzifikované prejavy nehmotného kultúrneho dedičstva v regióne Podkarpacie sú veľkým bohatstvom nášho regiónu a zdrojom inšpirácie pre rozvoj mnohých miestnych iniciatív, ako aj pre podnikanie medzi tvorcami a umelcami, ktorí chcú zachovať živú tradíciu. Vzhľadom na potreby meniacej sa spoločnosti sú príležitosťami na kombináciu ochrana a podpora nehmotného kultúrneho dedičstva s ekonomickou činnosťou miestnych odborníkov a subjektov. Iniciatívy, ktoré zakladajú ekonomickú činnosť na rešpektovaní tradície, sú pre región Podkarpacie obzvlášť cenné a môžu významne ovplyvniť jeho rozvojový potenciál.

Realizácia projektu ARTISTIC ukázala, aký veľký je rozvojový potenciál projektov nehmotného kultúrneho dedičstva a koľko môže región získať z imidžu a propagácie podporou týchto podnikov. Realizácia projektu ARTISTIC zároveň informovala ľudí o tom, koľko práce je potrebné urobiť, aby sa dosiahli zmeny v mentalite a prístupe tvorcov, kultúrnych inštitúcií a miestnych spoločenstiev k rozvoju hospodárskej činnosti založenej na prejavoch nehmotného kultúrneho dedičstva a zmena schémy financovania takýchto projektov.

PONAUCENIE:

- Miestni tvorcovia kultúry majú veľmi zaujímavé nápady na projekty v oblasti udržiavania a rozvoja NKD, ale ich implementácia si vyžaduje spoluvytváranie a úplnú organizačnú a implementačnú podporu od iného subjektu/špecialistu - lokálny podporný bod NKD.
- Miestni špecialisti a odborníci z rôznych priemyselných odvetví prejavujú veľký záujem o podporu kultúrnych tvorcov pri realizácii ich projektov z hľadiska organizácie a hodnotenia obsahu (zdieľanie znalostí, pomoc pri implementácii danej služby); všetky činnosti miestnej pracovnej skupiny však vyžadujú iniciáciu a neustálu koordináciu zo strany lokálneho podporného bodu NKD.
- Miestni umelci a inštitúcie sú zvyknutí na tradičný model financovania kultúry z verejných zdrojov. Spolupráca so súkromnými investormi, ako aj využitie finančných nástrojov, ako je crowdfunding, sa stretli s veľkým záujmom tvorcov kultúry, ale v praxi si akákoľvek činnosť v tejto oblasti vyžadovala silnú organizačnú podporu zo strany lokálneho podporného bodu NKD.
- Projekty NKD majú silný obchodný potenciál, ktorý je stále preceňovaný regionálnymi podnikateľmi, ktorí sa zdráhajú finančne podporovať tieto iniciatívy. Výnimkou sú malé spoločnosti z kreatívneho sektoru, ktoré v podpore projektov NKD (podpora implementácie, skôr ako finančnej) vidia príležitosť propagovať a budovať svoju značku.
- Aktivity projektu ARTISTIC súvisia s kreatívnym priemyslom.
- Je dôležité zvyšovať povedomie medzi kultúrnymi inštitúciami a organizáciami o hodnote spolupráce a spoločnej práce na podporu projektov NKD.
- Malo by sa pokračovať v zvyšovaní povedomia, poradenstve a vzdelávaní tvorcov NKD a kultúrnych inštitúcií - stále existuje veľmi vysoký dopyt po aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o úlohe valorizácie NKD a výhodách spolupráce so súkromnými investormi.
- Rozvoj podnikateľskej činnosti založenej na nehmotnom kultúrnom dedičstve neohrozuje jeho zachovanie, ak sa miestne subjekty a špecialisti zapoja do procesu vytvárania projektu/spoločnosti, ktorý podporuje tvorcov v počiatočnej fáze realizácie aktivít (podnikateľská činnosť).
- Medziregionálna a medzinárodná spolupráca je dôležitá na predloženie osvedčených postupov dokazujúcich, že kultúra + obchodné aktivity sú možné, efektívne, podporujú zachovanie NKD a stimulujú regionálny rozvoj.

ZÁVERY

Podniky z kultúrneho priemyslu kombinujú umenie, kultúru, obchod, moderné technológie a veľmi často majú aj inovačný potenciál, preto v modernej znalostnej ekonomike zohrávajú kľúčovú úlohu pri vytváraní hodnoty a stimulovaní inovácií v regióne. Spoločnosti z kreatívneho sektora a mnohých ďalších priemyselných odvetví čerpajú inšpiráciu z kultúrneho dedičstva, najmä z nehmotného kultúrneho dedičstva, a preto je také dôležité zachovať NKD a podporovať iniciatívy vrátane hospodárskej činnosti regionálnych umelcov kombinujúcich tradíciu a moderné technológie zamerané na ochranu živého kultúrneho dedičstva.

Vďaka projektu ARTISTIC sa dva etablované miestne podporné body NKD v regióne Podkarpacie zhromaždili a dali miestnym aktérom k dispozícii svoje prvé skúsenosti s prípravou a implementáciou crowdfundingových kampaní pre nápady NKD. V rámci prevádzky lokálnych podporných bodov NKD sa v regióne vytvorili trvalé podporné štruktúry NKD, okrem iného posilnením miestnych sietí a vybudovaním miestnej pracovnej skupiny pre NKD, ktorej členovia budú aj v budúcnosti pokračovať v podpore rozvoja projektov NKD. Prevádzka lokálnych podporných miest NKD prispela k zvýšeniu spoločenského povedomia o nehmotnom kultúrnom dedičstve regiónu, k potrebe podpory podnikateľských iniciatív založených na NKD a k potrebe využiť ďalšie zdroje financovania tohto typu iniciatívy. Vďaka implementácii tohto projektu sa ku skupine subjektov podporujúcich NKD, ktoré existovali pred ARTISTIC, pripojili aj inštitúcie na podporu podnikania, podnikatelia z kreatívneho sektora a prví súkromní investori.

REGIÓN JUŽNÉ ČECHY

ČESKÁ REPUBLIKA

PARTNER ZASTUPUJÚCI REGIÓN: JUHOČESKÁ OBCHODNÁ KOMORA

Mapovanie NKD na začiatku projektu v regióne ukázalo (ako je zrejmé z brožúry pre každý región), že Juhočeský kraj je bohatý na tradície a remeslá. Aj keď oblasť NKD nie je až taká známa alebo skúsená, vďaka projektu ARTISTIC sme sa pokúsili vytvoriť sieť kultúrnych operátorov a mediátorov, ktorí boli vyškolení v oblastiach dôležitých pri zakladaní firiem.

Z dôvodu nevedomosti mnohých ľudí, ktorí sa venujú remeslám alebo iným kultúrnym aktivitám, bol založený lokálny podporný bod NKD s vyškolenými operátormi, ktorý nájdete v majetku Juhočeskej obchodnej komory v Českých Budějoviciach a všetci podnikatelia. - vrchní ľudia dostanú radu a podporu, keď o ňu požiadajú. Ďalšou aktivitou v projekte bolo prepojenie súkromných investorov a verejnosti. Otvorené výzvy v každom regióne viedli k mnohým novým obchodným projektom, z ktorých poradná rada vybrala niekoľko, ktoré boli podporené v rámci crowdfundingových kampaní.

Projekt priniesol povedomie verejnosti a ďalším zainteresovaným stranám o oblasti NKDH a jej nevyhnutnosti udržateľnosti vďaka verejným akciám predstavujúcim projekt, pilotným akciám, súboru kritérií a nástrojov, ktoré boli počas projektu vytvorené všetkými partnermi. a ďalšie dôležité veci, ktoré zdôrazňujú dôležitosť zachovania nehmotného kultúrneho dedičstva pri živote.

PONAUCENIE:

- ▣ Tradície v rôznych regiónoch;
- ▣ Spolupráca prostredníctvom rôznych sektorov (verejný sektor, súkromní investori, verejné orgány, ...);
- ▣ Nový zdroj financovania - crowdfunding;
- ▣ Nadnárodná spolupráca;
- ▣ Nadnárodná rozmanitosť.

ZÁVERY

Svet sa v poslednej dobe vyvíjal a modernizoval veľmi rýchlo, čo je normálne a prirodzené. Je však veľmi dôležité, aby mladé generácie nepoznali iba IT technológie, ale aj staré tradície, staré remeslá, veci spojené s prírodou a vesmírom, kultúrne aktivity atď. Aj keď žijeme moderne, stále je veľmi dôležité dôležité nezabudnúť na históriu, staré spôsoby konania, architektúru, remeslá a staré recepty. Mnoho ľudí dodržiava tieto tradície, ale väčšinou ako záľuby. Prečo nemôže byť ich koníčkom ich práca? Podnikanie v tejto oblasti je veľmi ťažké a v tomto sektore je ťažké sa užiť. Musíme týmto ľuďom pomôcť, pretože udržiavajú tradície pri živote.

76

REGIÓN TRENČÍN

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

PARTNER ZASTUPUJÚCI REGIÓN: SLOVENSKÁ OBCHODNÁ A PRIEMYSELNÁ KOMORA TRENČIANSKA
REGIONÁLNA KOMORA

Projekt ARTISTIC priniesol do Trenčianskeho kraja nový pohľad na spoluprácu medzi zainteresovanými stranami v oblasti NKD. Niektoré zainteresované strany pôsobia na celoštátnej úrovni a ich účasť pomohla pripraviť nové školiace produkty v oblasti komunikácie, projektového riadenia a financovania. Dôležitá bola identifikácia možností súkromného financovania NKD v regióne a zvýšenie povedomia o alternatívnom financovaní vrátane crowdfundingu.

78

79

PONAUCENIE:

- Koordinácia v oblasti výmeny skúseností medzi skúsenými aktérmi iniciatívy na jednej strane a nové iniciatívy NKD sú vítané.
- Existujú zástupcovia schopní podporovať regionálne iniciatívy a projekty NKD pomocou odbornej prípravy, PR a finančnej podpory.
- Projekt odhalil potenciál nových prepojení s inými sektormi, ako sú napríklad začínajúce podniky a kreatívny priemysel.

ZÁVERY

Napriek historickému bohatstvu a atraktivite regiónu je veľmi dôležité mať neustále zanievanie pre prípravu turistických atrakcií, ktoré zahŕňajú prvky NKD. Región má nízku úroveň počtu ubytovaných návštevníkov. Na druhej strane existuje dopyt po aktivitách ponúkaných v kúpeľných mestách.

AUTORI ČLÁNKOV V BROŽÚRE (V PORADÍ):

- 1) Čo rozumieme pod nehmotným kultúrnym dedičstvom?
Aká je VALORIZÁCIA nehmotného kultúrneho dedičstva?
Ako súvisí NKD s ekonomikou?
Prezentácia stratégie ARTISTIC
Sada kritérií na definovanie najslubnejšej dimenzie valorizačných projektov NKD
Prof. Dr. Gertraud Koch, Dr. phil. Eliane Fernandes Ferreira, Inštitút európskej etnológie/Kultúrna antropológia Univerzity v Hamburgu, Nemecko
- 2) Sada nástrojov ARTISTIC
Agentúra pre regionálny rozvoj Rzeszow, Poľsko
- 3) Lokálne podporné body NKD a ich úloha v regiónoch
Agentúra pre regionálny rozvoj Rzeszow, Poľsko
- 4) Podnikateľské plány pre iniciatívy NKD
Združenie pre pokrok v regióne Steirisches Vulkanland, Rakúsko
- 5) Valorizácia nehmotného kultúrneho dedičstva prostredníctvom skupinového financovania
ISN - innovation service network GmbH, Rakúsko
- 6) Budúcnosť lokálnych podporných bodov NKD a projektových aktivít
Región Veneto, Taliansko
Agentúra pre regionálny rozvoj Rzeszow, Poľsko
- 7) Mapa lokálnych podporných bodov NKD
Partneri ARTISTIC
- 8) Príbeh ARTISTIC 8 regiónov strednej Európy - Región Steirisches Vulkanland, Rakúsko
t2i technology transfer and innovation, Taliansko
Región Veneto, Taliansko
- 9) ARTISTIC príbeh 8 regiónov strednej Európy - Región Steirisches Vulkanland, Rakúsko
Združenie pre pokrok v regióne Steirisches Vulkanland, Rakúsko
- 10) Príbeh ARTISTIC 8 regiónov strednej Európy - Región Západné Slovinsko, Slovinsko
Jarina, družstvo pre rozvoj vidieka, Slovinsko
Obec Bovec, Slovinsko
- 11) Príbeh ARTISTIC 8 regiónov strednej Európy - Region West Zadunajsko, Maďarsko
Regionálny a ekonomický rozvoj západného Panónu, verejná nezisková s.r.o., Maďarsko
- 12) Príbeh ARTISTIC 8 regiónov strednej Európy - Región Východná Elbia v okrese Severné Sasko, Nemecko
Poradenstvo a školenie v oblasti riadenia B & S pre vidiecke oblasti GmbH, Nemecko
- 13) Príbeh ARTISTIC 8 regiónov strednej Európy - Región Podkarpacie, Poľsko
Agentúra pre regionálny rozvoj Rzeszow, Poľsko
- 14) Príbeh ARTISTIC 8 regiónov strednej Európy - Región Južné Čechy, Česká republika
Juhočeská obchodná komora, Česká republika
- 15) Príbeh ARTISTIC 8 regiónov strednej Európy - Región Trenčín, Slovenská Republika
Slovenská obchodná a priemyselná komora Trenčianska regionálna komora, Slovenská Republika

Foto:

1. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
2. Richard Mcall da Pixabay / IT
3. Ewelina Matusiak - Wyderka / PL
4. Fachschule Schloss Stein / AT
5. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
6. Sklenysen.sk / SK
7. East Elbia Association / DE
8. Rok Petelin / SI
9. Archive of the Glass Heritage Center in Krosno / PL
10. Archive Regional Team Krzemienickie Wedding, Tadeusz Poźniak / PL
11. South Bohemian Region / CZ
12. From the collection of the F. Kotula Ethnographic Museum in Rzeszów / PL
13. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
14. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
15. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
16. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
17. t2i Technology Transfer and Innovation (t2i Trasferimento Tecnologico e Innovazione scarl) / IT
18. Municipality of Bovec (Občina Bovec) / SI
19. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
20. Municipality of Bovec (Občina Bovec) / SI
21. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
22. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
23. Giorgia Panetto - Diversamente in Danza / IT
24. Berghofer Mühle / AT
25. <https://www.startlab.sk/projekty/385-posad-sad-u-nas/> / Slovak National Gallery / SK
26. Bernhard Bergmann / AT
27. Tadeusz Poźniak / PL
28. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
29. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
30. Matej Vranič / SI
31. Free-Photos da Pixabay / IT
32. Slovak Chamber of Commerce and Industry (Slovenská obchodná a priemyselná komora) / SK
33. East Elbia Association / DE
34. Lucio Alfonsi da Pixabay / IT
35. Associazione Villa Fabris - Centro Europeo per i Mestieri del Patrimonio / IT
36. Marcel Kessler da Pixabay / IT
37. t2i Technology Transfer and Innovation (t2i Trasferimento Tecnologico e Innovazione scarl) + Veneto Region (Regione del Veneto) / IT
38. t2i Technology Transfer and Innovation (t2i Trasferimento Tecnologico e Innovazione scarl) + Veneto Region (Regione del Veneto) / IT
39. t2i Technology Transfer and Innovation (t2i Trasferimento Tecnologico e Innovazione scarl) + Veneto Region (Regione del Veneto) / IT
40. t2i Technology Transfer and Innovation (t2i Trasferimento Tecnologico e Innovazione scarl) + Veneto Region (Regione del Veneto) / IT
41. Bernhard Bergmann / AT
42. Fachschule Schloss Stein / AT
43. Fachschule Schloss Stein / AT
44. Association for the Advancement of Steirisches Vulkanland (Verein zur Förderung des Steirischen Vulkanlandes) / AT
45. Association for the Advancement of Steirisches Vulkanland (Verein zur Förderung des Steirischen Vulkanlandes) / AT
46. Association for the Advancement of Steirisches Vulkanland (Verein zur Förderung des Steirischen Vulkanlandes) / AT

47. Aleš Fon / SI
48. Rok Petelin / SI
49. Rok Petelin / SI
50. Martin Smerdel / SI
51. Rok Petelin / SI
52. Municipality of Bovec (Občina Bovec) / SI
53. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
54. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
55. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
56. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
57. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
58. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
59. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
60. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
61. Hartmut Heine, Blumberg / DE
62. East Elbia Association / DE
63. b&s consulting and training for the rural area GmbH (b&s unternehmensberatung und schulung für den ländlichen raum GmbH) / DE
64. b&s consulting and training for the rural area GmbH (b&s unternehmensberatung und schulung für den ländlichen raum GmbH) / DE
65. Kamil Paluszek, www.pelnykadr.com / PL
66. Archive of the Leżajsk Land Museum / PL
67. Archive of the Culture City Center in Rudnik on the San river / PL
68. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
69. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
70. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
71. Rzeszow Regional Development Agency (Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.) / PL
72. South Bohemian Region / CZ
73. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
74. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
75. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
76. South Bohemian Chamber of Commerce (Jihočeská hospodářská komora) / CZ
77. Jana Pagáčová - Pominovec / SK
78. Slovak Chamber of Commerce and Industry (Slovenská obchodná a priemyselná komora) / SK
79. Slovak Chamber of Commerce and Industry (Slovenská obchodná a priemyselná komora) / SK
80. Slovak Chamber of Commerce and Industry (Slovenská obchodná a priemyselná komora) / SK
81. Slovak Chamber of Commerce and Industry (Slovenská obchodná a priemyselná komora) / SK
82. South Bohemian Region / CZ
83. EAST ELBIA ASSOCIATION / DE
84. West Pannon Regional and Economic Development Public Nonprofit Ltd (Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit) / HU
85. Rok Petelin / SI
86. Fachschule Schloss Stein / AT
87. Archive of The Studio of the Carpathian Icon / PL
88. Nea Archeologia Cooperativa - Museo Archeologico Sette Comuni e Sito Archeologico "Bostel di Rotzo" / IT
89. ludovakultura.sk / SK

Táto brožúra odráža iba názory autorov a tím projektu ARTISTIC nenesie zodpovednosť za akékoľvek použitie tu uvedených informácií.

82

83

84

85

86

87

88

89

Interreg
CENTRAL EUROPE

ARTISTIC

European Union
European Regional
Development Fund

<https://www.interreg-central.eu/Content.Node/ARTISTIC.html>

REGIONE DEL VENETO

JARINA

westpannon
TEAM

U+H
Universität Hamburg
DER FORSCHUNG | DER LEHRE | DER BILDUNG

Slovak
Chamber
of Commerce
and Industry

RARR
RZESZOWSKA AGENCJA
ROZWOJU REGIONALNEGO

JIHOČESKÁ
HOSPODÁŘSKÁ
KOMORA

innovation
service
network

Projekt ARTISTIC realizovaný v rokoch 2017-2020 je podporený z programu Interreg CENTRAL EUROPE financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.